

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

7/14255
6K276

Sayı : 43728771-610.00/
Konu : 7/14255 Yazılı Soru Önergesi

25 ŞUBAT 2013
ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: (a) Türkiye Millet Meclisi Başkanlığının 24.12.2012 tarihli ve KAN.KAR.BŞK.A.01.0.KKB.0.10.00.00-7/14255-163493 sayılı yazısı.

(b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 04.10.2013 tarihli ve 31853594-610-2-2824-124 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazıyla Başbakanlığa iletilen, ilgi (b)'de kayıtlı yazıyla Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması talep edilen Manisa Milletvekili Sayın Özgür ÖZEL'in Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği 7/14255 esas sayılı yazılı soru önergesinde yer alan hususlar ile ilgili cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :
1- Soru önergesine ilişkin cevaplar
(3 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği :
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bilgi :
- Başbakanlığa

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖZGÜR ÖZEL'İN SAYIN BAŞBAKANIMIZA TEVCİH
ETTİĞİ VE SAYIN BAŞBAKANIMIZ TARAFINDAN BAKANLIĞIMIZ
KOORDİNATÖRLÜĞÜNDE CEVAPLANDIRILMASI İSTENİLEN 7/14255 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİYLE İLGİLİ CEVAPLAR:**

Soru 1: Yoksullukla ilgili TÜİK'in en son 2009 yılında yayımlamış olduğu ve OECD; AB verileri ile de uyumlu olan açlık, yoksulluk ve harcama esaslı görelî yoksulluk veri toplama yönteminden neden vazgeçilmiştir?

Cevap 1: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), gerek bireysel, gerekse toplumsal hayatı etkileyen en önemli sorunlardan biri olan yoksullukla mücadele çalışmalarına hız kazandırılabilmesi için toplumun yoksul kesimlerinin özelliklerinin tespit edilmesi ve buna yönelik politikaların belirlenmesinde gerekli verilerin üretilmesi amacıyla yoksulluk çalışmaları yapmaktadır. Yoksulluğun “tüketim” ve “gelir” olmak üzere iki farklı boyutuna yönelik çalışmalar, iki ayrı veri kaynağına dayalı olarak gerçekleştirilmektedir.

TÜİK'in “tüketim harcaması” değişkenine dayalı olarak 2002 yılından itibaren yoksullukla ilgili yürüttüğü çalışmaların temel veri kaynağını, hanehalklarının gelir, harcama ve sosyal durumlarıyla ilgili bilgilerin derlendiği hanehalkı bütçe anketi oluşturmaktadır. Harcamaya dayalı yoksulluk çalışmasının özünde Dünya Bankası uzmanları ile geliştirilen ülkemize özgü bir metodoloji bulunmakta olup, bu metodoloji OECD ve AB ülkelerinde kullanılan bir metodoloji değildir. 2006 yılından itibaren ise Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) tarafından belirlenen yöntemle uyumlu olarak; Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması'ndan elde edilen verilerden üretilen gelire dayalı görelî yoksulluk göstergeleri, ülkemizdeki gelir yoksulluğunun analiz edilmesi amacıyla hesaplanmakta ve kamuoyuyla paylaşılmaktadır.

Yoksullukla mücadelede başlangıç noktası, yoksulluğun tanımlanması ve bu konuda analiz imkanı sağlayan, uluslararası karşılaştırılabilirliği olan veriler üretilmesidir. Ayrıca yoksulluk konusunun önemine binaen uluslararası platformda yoksulluk çalışmalarında ortaya çıkan gelişmelere paralel olarak, ülkemiz için hesaplanan yoksulluk göstergelerinin de yeniden değerlendirilmesi gerekli görülmüş ve bu nedenle Resmi İstatistik Programı çalışmaları kapsamında “Yoksulluk Çalışma Grubu” oluşturulmuştur. Böylece konuyla ilgili kurum ve kuruluşların temsilcileri ve akademisyenlerle detaylı yöntemsel değerlendirme çalışmaları yapılarak en uygun veri kaynaklarının ve yeni hesaplama yöntemlerinin araştırılması, yeni göstergelerin üretilmesi hedeflenmiştir.

Yoksullukla ilgili istatistiklerdeki bu durum, mevcut yöntemlerden vazgeçilmesi olarak değil, istatistiklerin kalitesinin artırılması ve günümüz koşullarına uyumlu hale getirilmesine yönelik bir karar olarak değerlendirilmelidir.

Soru 2: 2002-2009 dönemi için yayımlanan harcamaya dayalı mutlak yoksulluk göstergelerinin yayımlanmasına veri analizinin revize edilmesi amacıyla ara verilmiş olması ve bu çalışmalar sonuçlanıncaya kadar satın alma gücü paritesine göre kişi başı dolar cinsinden yoksulluk oranlarının açıklanması, hem bütçe çalışmaları hem de politikaların belirlenmesi açısından

şakınca doğuracak ve ölkemizdeki gerçek ve resmi yoksulluk ve açlık sınırını ortaya koymaya imkan vermeyecektir. Bu nedenle çalışmaların hız kazanması büyük önem taşımaktadır. TÜİK'in yoksullukla ilgili söz konusu yeni veri analiz yönteminin belirlenmesi ne zaman tamamlanacaktır?

Cevap 2: Konuyla ilgili çalışmalar büyük bir titizlikle sürdürölmekte olup 2013 yılı içinde tamamlanması planlanmıştır.

Soru 3:Yoksullukla ilgili TÜİK'in en son 2009 yılında yayımladığı açlık, yoksulluk ve harcama esaslı görelî yoksulluk sınırının altındaki nüfus verilerine ilişkin geçiş döneminde de olsa bu yönde bir istatistik yayımlanacak mıdır?

Cevap 3: Yoksulluk Çalışma Grubunun çalışmaları sonuçlanıncaya kadar, uluslararası karşılaştırmalarda önem taşıyan satın alma gücü paritesine göre kişi başı dolar cinsinden yoksulluk oranları ile Avrupa Birliği ölkeleri ile kıyaslanabilir "gelire dayalı yoksulluk göstergeleri" aynen hesaplanmaya devam edilecektir.

Soru 4: Asgari ücrette ve gelir düzeyinde görölür bir artış olmamasına rağmen TÜİK verilerini günde 2,15 doların ve 4,3 doların altında yaşayanların toplam nüfusa oranı şeklinde yayınladığı için bu istatistik veri yöntemi nedeniyle ölkemizdeki yoksulluk oranı hızla ve yıllar itibariyle düşüyor gibi görünmektedir. Ancak bu veri yöntemi yani günlük 2,15 dolar ve 4,3 doların altında yaşayanların oranı Asya ve Afrika gibi çok yoksul ölkelerde açlık içinde yaşayan kişilerin oranını ölçmek için kullanılması mantıklı iken, ölkemizde bu veri analiz yönteminin kullanılmasının gerçekleri yansıtmayacağı ortadadır. TÜİK tarafından yoksulluk veri analizi için yeni yöntem belirlenene kadarki geçiş sürecinde kişi başı dolar cinsinden yoksulluk analizi yönteminin seçilmiş olmasının sebebi nedir? Bu veri yönteminin ölkemizdeki gerçek yoksulluk oranını yansıttığını düşünüyor musunuz?

Cevap 4: Kişi başı 2,15 dolar ve 4,3 doların altında yaşayan nüfus oranlarının sadece Asya ve Afrika'nın çok yoksul ölkelerinde açlık içinde yaşayan kişi oranları olarak düşünölmesi doğru bir yaklaşım değildir. Zira Dünya Bankası tarafından SGP cinsinden belirlenen ve uluslararası kıyaslamalarda kullanılan sınırlar revize edilerek aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

- Aşırı yoksulluk sınırı (gelişmemiş/az gelişmiş bölgeler için tavsiye edilen yoksulluk sınırı): Kişi başı günlük 1 dolar (revize edilerek 1,25 dolar olarak belirlenmiştir). Bu sınır, TÜİK hesaplamalarında yer almamaktadır.
- Ortalama yoksulluk sınırı (az gelişmiş/gelişmekte olan bölgeler için tavsiye edilen yoksulluk sınırı): Kişi başı günlük 2,15 dolar (revize edilerek 2 dolar olarak belirlenmiştir)
- Yüksek yoksulluk sınırı (gelişmiş bölgeler için tavsiye edilen yoksulluk sınırı): Kişi başı günlük 4,3 dolar (revize edilerek 4 dolar ve 5 dolar olarak belirlenmiştir)

Soru 5: Ülkemizde yoksulluğun ve gelir dağılımında adaletsizliğin hızla arttığı bir ortamda asgari ücret ve emekli maaşlarını Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Ekim 2012'de yayınlamış olduğu son verilere göre (dört kişilik bir ailenin açlık sınırı 958 TL ve yoksulluk sınırı 3.121 TL) nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap 5: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in açıkladığı yoksulluk ile sendikaların açıkladığı yoksulluk arasında; hesaplama yöntemi, veri kaynağı, günlük kalori gereksinimi, açlık sınırının temelini oluşturan mal sepetinin içeriği ve fiyatlandırılması, eşdeğerlik ölçeğinin belirlenmesi, yoksulluk sınırının elde edilmesi için gıda dışı harcama payının hesaplanması konularında farklılıklar bulunmaktadır.

TÜİK tarafından açıklanan sınırlar, **kesin** açlık ve yoksulluğu ifade etmekte olup, bu şekilde hesaplanan “açlık sınırı”, uluslararası literatürde de tarif edildiği gibi, fertlerin **mutlak** açlık içinde yer alıp almadıklarının belirlenmesi amacını taşımaktadır. Uluslararası literatürde standart tanımları olan “açlık sınırı” ve “yoksulluk sınırı” gibi teknik terimler ile “refah düzeyi”, “asgari geçim düzeyi”, “rahat yaşam sürme” gibi kavramlar ile aynı anlama gelmemektedir.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), Ankara’da yaşayan bir ailenin beslenebilmesi için alması gereken asgari gıda maddelerini yine kendisinin aylık olarak tespit ettiği fiyatlarla değerlendirip, gıda dışı harcamaları da dikkate alarak hesaplamaktadır. Hesaplamalarda 4 kişilik bir hanede yetişkin bir işçi için 3500, yetişkin kadın için 2300, 15-19 yaştaki erkek çocuk için 3200 ve 4-6 yaştaki çocuk için 1600 kalori esas alınmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından üretilen yoksulluk istatistikleri ise, sendikalardan farklı olarak; belli bir hanehalkı grubu (örneğin kentte yaşayan 4 kişilik işçi ailesi vb.) için değil, tüm sosyo-ekonomik grupları dikkate alacak şekilde hesaplanmaktadır. Çalışmada kullanılan yöntem gereği; yetişkin bir bireyin beslenme yanında ihtiyaç duyduğu giyim, barınma, ulaştırma, haberleşme gibi **minimum yaşam düzeyini ya da temel gereksinimlerini** karşılayabilmesi için gerekli olan tüm mal ve hizmetler için yapması gereken **minimum harcama değeri**, yoksulluk sınırı olarak tanımlanmaktadır. Öncelikle Hanehalkı Bütçe Anketi verilerinde gıda harcamasına göre sıralı 3. ve 4. %10'luk dilimdeki hanelerin gıda tüketiminde en önemli paya sahip 80 madde gıda sepeti olarak tespit edilmekte, anketten elde edilen ortalama cari piyasa birim fiyatları üzerinden hesaplanan sepetin maliyeti açlık sınırı olarak alınmaktadır. Açlık sınırı, toplam tüketimleri gıda yoksulluk sınırının hemen üstünde olan hanelerin toplam harcama içindeki gıda dışı harcama payına göre genişletilerek yoksulluk sınırı belirlenmektedir.

TÜİK'in yoksulluk istatistikleri, standart anlamları ve hesaplama metodolojileri bulunan ve uluslararası anlamda kabul gören “**resmi**” nitelikteki istatistiklerdir. Diğer taraftan, TÜRK-İŞ'in hesapladığı açlık sınırı ve yoksulluk bilgileri ise, sınırlı kapsamda verilere dayalı, genellik arz etmeyen bilgilerden oluşmaktadır.